СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 178. Джерзі Сиṫі, Н. Дж., вівторок, 5-го серпня 1941. No. 178. Jersey City, N. J., Tuesday, August 5, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ВИКАРД ОБІЦЮЄ НОРВЕЗЬКОМУ НАРОДОВИ ДОПОМОГУ

ВАШИНҐТОН. — Знагоди 69-ліття норвезького короля Гакона, секретар рільництва Клод Р. Викард виголосив промову, звернену до норвежського народу, в якій ствердив, що Злучені Держави Америки симпатизують з Норвеґією та будуть її всіми силами помагати. Даючи велике признання норвежським селянам, що так вміло скольонізували середно-західні частини Злучених Держав, Викард твердив, що американський нарід буде помагати всім поневоленим народам, а в тім і норвежцям в їх боротьбі з чужою окупацією. Стверджуючи, що багато американців норвежского походження тішиться в Америці повною свободою, секретар рільництва запевнив Норвеґію, що американці процюють разом з норвежцями для осягнення спільної цілі, себто свободи для поневолених европейських народів.

ПРЕЗИДЕНТ ВИЇХАВ НА ОДНО-ТИЖНЕВІ ВАКАЦІЇ.

НЮ ЛОНДОН (Коннетикот). — Президент Рузвелт залишив Вашинґтон і вибрався на президентському яхті „Потомак" на одно-тижневі вакації на Атлянтійському океані. Хоч відповідні офіційні чинники не подають нічого про пляни президента підчас його відпочинку, проте столичні джерела подають, що президента Рузвелта відвідає на морі адмірал Кінґ, щоб обговорити важні справи, звязані зо завданням американської фльоти на Атлянтійському океані. Відїжджаючи з Ню Лондон, президен Рузвелт задержав цілковиту мовчанку щодо свого побуту. Рівнож канцелярія не подала, куди саме їде президент. Департамент маринарки подбає, щоб президент Рузвелт міг мати постійний звязок з Білим Домом за посередництвом радія.

ОРҐАНІЗУЮТЬ „МОЗОК НАЦІЇ".

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт поручив д-рові Ванневарови Бошови, занятися орґанізацією нової й досі не знаної інституції учених, щоб зібрати всі розпорошені сили нації й поставити їх до послуг оборони краю. До праці в новому русі стане около 20,000 учених, мущин і жінок, які є спеціялістами в ріжних ділянках життя, як у політиці, як теж в хемії, фізиці, бактерольоґії й т. п.

РЕПУБЛИКАНЦІ ВНЕСУТЬ ДРУГИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ В СПРАВІ КОНТРОЛІ ЦІН.

ВАШИНҐТОН. — Джессі П. Волкот, визначний републиканський конґресмен і член фінансового комітету, заявив, що републиканська партія внесе другий законопроект в справі контролі цін. До цього спонукало републиканську партію невдоволення з того законопроекту, який видвигнули речники політики президента Рузвелта й який, в опінії републиканської партії, змагає до соціялізації цілої промисловости в Америці.

ГВІЛЕР КАЖЕ, ЩО ПЛЯНУЄТЬСЯ ВИСИЛКА АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ ДО ЕВРОПИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Биртон Гвілер заявив, що американська армія жде на ухвалу Конґресу в в справі продовження реченця військової служби, щоб домагатися зараз висилки американської експедиційної сили поза межі західньої півкулі. Гвілер, довголітний противник загравичної політики Рузвелта, заявив, що буде опиратися всіми силами спробам вмішати Америку в европейську війну.

ХВАЛИТЬ ВОЄННІ ЗУСИЛЛЯ КАНАДИ.

ВАШИНҐТОН. — Малколм МекДоналд, британсгкий комішіонер для Канади, заявив підчас інтервю для американської преси, що Канада має вже 100,000 війська в Анґлії, як теж підготовляє до висилки дальші військові відділи. МекДоналд ствердив, що це неправда, начеб то Канада не брала европейської війни поважно, як про це кружляють поголоски в Америці.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОСЕРЕДНИЦТВА РУЗВЕЛТА ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МИРА В ЕВРОПІ.

ВАШИНҐТОН. — Спеціяльний горожанський комітет починає вести краєву кампанію за те, щоб президент Рузвелт посередничив в справі встановлення миру в Европі. Цю кампанію очоловлює Г. Голмс, нюйорський проповідник, а його піддержує цілий ряд пацифістичних орґанізацій.

АМЕРИКНСЬКІ НІМЦІ ЗА ЗНИЩЕННЯ ГІТЛЄРА.

НЮ ЙОРК. — Новостворена орґанізація „Льояльних американців німецького походження" видала відозву до американських німців, в якій закликає їх до поборювання гітлерівської ідеольоґії в Америці. В відозві пишеться, що Гітлер завів Німеччину до руїни й тому в інтересі самого німецького народу буде краще, коли виграють демократичні держави. По упадку Гітлера, пишеться там далі, відродиться справжня Німеччина. Головою тої орґанізації є асемблемен олбанської леґіслятури Роберд Ваґнер молодший.

АМЕРИЦІ НЕ ЗАБРАКНЕ БЕНЗИНИ, КАЖУТЬ ФЕДЕРАЛЬНІ ЧИННИКИ

Хоч з днем 3. серпня 1941. р. впроваджено обмеження продажі бензини в 12-ох східніх стейтах і в Колюмбійському Дистрикті, то проте це не означає, що Америка стоїть в обличчі недостачі палевих середників. Федеральні чинники й представники нафтових компаній однозгідно ствердили, що Америка є щодо бензини вповні забезпечена не зважаючи на це, що її висилається у великій скількости до Анґлії. Вони твердять, що нафтові копальні в Тексасі працюють дальше лиш частинно тому, щоб запобігти надпродукції нафти. Це саме мається з іншими копальнями нафти в Америці. Одною з причини обмеження продажі бензини в східній частині Злучених Держав Америки є довозові трудноці. Колись східні американські стейти діставали бензину з Тексасу в численних цистернах-кораблях, як рівнож залізницями. Нині, згідно з офіційним потвердженням, майже всі ці цистерни перейшли на службу Англії на основі т. зв. „ліз-ленд" закону. Тозарових вагонів, якими перевожувано бензину, вживається для перевозу матеріялу, призначеного для воєнної промисловости. Нафтові компанії будують спеціяльні рури, якими будуть доставляти нафту з Тексасу до середно-західних стейтів, а звідтам до Ню Йорку й Філядельфії. Тим робом значно поліпшиться доставу бензини на цілому атлянтійському побережжі Америки.

АВТОМОБІЛЕВА ЮНІЯ РОБІТНИКІВ ПОЧИНАЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Конференція Автомобілевої Юнії Робітників, що відкрилася в Бофало, почалася отвертою боротьбою проти комуністичних впливів в рядах і проводі згаданої орґанізації. Волтер Ройтер, голова відділу „Дженерал Моторс" в юнії, та Ричард Т. Франкенстен, голова летунського відділу, заявив, що боротьба з комунізмом серед членства юнії буде безоглядною без огляду на це, яке є тепер відношення американських комуністів до воєнних зброєнь краю. У відозві, виданій ґрупою тих двох юнійних провідників, напятновано рівнож фашизм і нацизм як такі, що, як чужі американцям рухи, є підпорядковані чужим державним чинникам, а не є спонтанним виявом американського робітництва. Відозва каже, що комуністи надуживали права страйків виключно для політичних цілей комуністичної партії.

ТЯЖКІ БОЇ НА УКРАЇНІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Советські звідомлення говорять, що з виїмком малих змін на Україні, фронт далі стоїть на тім самім місци. Але бої не лиш, що не ослабнуть, але чимраз кріпшають. Тяжкі бої ведуться коло Смоленська, де, за советськими звідомленнями, советські війська не лиш, що нічого не втратили, але здобули два села. Тяжкі бої ведуться також в Естонії. Дуже тяжкі бої ведуться також в Україні, в околицях Києва, Білої Церкви і Коростеня. Тут німці поробили малі посунення вперед, кажуть Совети.

Вістки з Берна, Швайцарія, говорять, що на Україні німецькі війська повели сильну офензиву. Німецькі війська посунулись до ріки Рось. Тяжкі бої ведуться також над рікою Тетерев. Советські війська мали завдати тяжкі втрати румунським і мадярським військам. Вони атакували їх шаблями і баґнетами.

НІМЦІ СТВЕРДЖУЮТЬ ТЯЖКІ БИТВИ

Німецькі військові звідомлення стверджують завзяті бої на цілім фронті. Від тих боїв залежатиме вислід цеї советської кампанії. Деякі советські війська бються з „фанатизмом", кажуть німці. Та водночас вони зазнають дуже тяжких втрат. Багато полків знищено до тла, а багато з них мають нині по 200-300 вояків. В околицях Києва, кажуть німецькі звідомлення, німецька армія знов окружає велику силу советського війська, щоб його опісля знищити.

ВЕЛИКИЙ ЛЕТУНСЬКИЙ НАЇЗД НА БЕРЛІН

Анґлійська повітряна сила зробила дотепер найбільший летунський наїзд на Берлін. В тім наїзді взяло участь коло 300 анґлійських бомбовиків. Вони скинули на центр Берліну тисячі бомб і завдали чимало шкоди. Багато будинків знайшолсь в пожежі. Також анґлійські літаки бомбардували інші території Німеччини і занятих нею країв.

ТУРКИ ПРО ПОЛОЖЕННЯ В СОВЄТАХ

Турецькі ґазети говорять, що німці готуються до третої офензиви на Совети. Чи та трета офензива їм вдасться — не знати. В турецьких колах таке переконання, що Совети побудували в горах Урал великі воєнні фабрики і накопичили там багато воєнного матеріялу, так, що зможуть довго воювати. На думку тих турецьких кол третя німецька офензива принесе для німців здобуття Києва і Ленінґраду, але не Москви. Після того німці окопаються на зиму і щойно на весні наступного року докінчать кампанію.

ГОСТІ ПРЕЗИДЕНТА.—Президент Рузвелт мав розмову з цими чотирма особами: з заступником президента Валасом, конґресовим „спікером" Рейборном, сенатором Барклеєм і конґресовим „лідером" МекКормеком.

СОВЄТИ СТАВЛЯТЬ У СУМНІВ СТАРІ ГРАНИЦІ ПОЛЬЩІ

МОСКВА. — Московська ґазета „Ізвестія" в своїй передовій статті обговорює недавно заключений польсько-советський мировий пакт і каже, що цей пакт є великої історичної ваги та він засуджує раз на все гітлеризм на розгром. Але водночас та редакційна стаття ставить в сумнів твердження польського премієра Сікорського, який сказав, що ніхто не може сумніватись в те, що в тім пакті старі границі Польщі є застережені. „Ізвестія" кажуть, що границь ніхто не привертає при помочи писаних пактів, а тільки при помочи сили. А по закінченні війни дві згадані держави мусітимуть наново переглянути свої границі і затвердити що до кого належить.

ПРИЧИНИ ЗАХОПЛЕННЯ ЗАХІДНЬО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

МОСКВА. — Ґазета „Ізвестія" обговорює причини, чому советські війська в 1939 р., в хвилині нападу німців на Польщу, захопили західньо-українські землі? Отож, причини ті, що Совети таки не вірили Гітлерови і через захоплення західно-українських земель хотіли скріпити свої стратеґічні позиції. „Щобулоб, якби замісць Перемишля і Львова, прийшлось советським військам відбивати напір німецьких військ коло Каменця Подільського й Одеси?" — питають „Ізвестія".

ЧИМ НІМЦІ ПРИМАНЮЮТЬ СОВЄТСЬКИХ ВОЯКІВ.

БЕРЛІН. — Німецька преса говорить, що німецьке військо, яке посувається в глибину Росії й України, виловлює розпорошені по лісах советські військові відділи в той спосіб, що через голосники закликає їх, щоб здавались, а будуть добре трактовані. Опісля через голосники грають з рекордів народні пісні і це так розчулює советських вояків, що вони вилазять з лісів, кидають зброю і піддаються.

ЧУТКИ ПРО НЕСПОКОЇ В НІМЕЧЧИНІ.

ШТОКГОЛЬМ. — Швецькі ґазети чимраз частіше містять чутки про невдоволення і про неспокої внутрі самої Німеччини. Причиною тих неспокоїв, як кажуть ті ґазети, є це, що німецький загал починає непокоїтись подіями в Советах. Німецька команда на початку занадто багато обіцяла німецькому народови, а тепер цього не може виконати. Слідно також критику серед вищої правлячої верстви. Водночас уряд повів скріплену кампанію проти жидів.

ІТАЛІЙСЬКІ ВІДДІЛИ НА УКРАЇНІ.

БЕРЛІН. — Німецькі кола говорять, що на Україну прибули сильні частини вибраного італійського війська, яке на днях візьме участь в битві.

САБОТАЖНІ АКЦІЇ В СЕРБІЇ.

АНКАРА. — Вістки, які кружляють в турецькій столиці Анкарі, говорять, що на терені Юґославії селяни поповняють саботажі, нищать комунікаційні середники і палять на полях збіжжя. Незадоволення слідне також в Румунії. Румунські війська мають брати активну участь на фронті і поносять тяжкі втрати, а тимчасом мадярські війська йдуть лиш за ними й окупують забрану територію, нарікають румуни.

ҐАЙДА ЗНОВ СТРАШИТЬ.

РИМ. — „Голосник Мусолінія", Вірджініо Ґайда, в своїй ґазеті знов погрожує на адресу Британії й Америки, що то держави „осі" їм не зроблять, як виграють війну на сході. Він без обиняків говорить, що держави „осі" тоді вдарять на Анґлію й Америку своїми збройними силами.

ЯПОНЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ НА ПОЛУДНЕ.

ТОКИО. — Японська влада рішена простягати своє панування далі на полудне. Японська преса отверто говорить, що тепер на черзі є Тайлянд, чи Сіям. Водночас на Далекім Сході розійшлись чутки, що японські війська розпочали справжню війну з советськими військами над рікою Амур. Чутки ці не є потверджені.

БРИТАНІЯ СКУПЧУЄ В ТАЙЛЯНДІ ВІЙСЬКА.

САЙҐОН (Індо-Китай). — Британська команда на Далекім Сході почала скупчувати сильні війська в Тайлянді, на границі Індо-Китаю. Ті війська випосажені в найкращу зброю, в повзи, літаки і якусь „секретну зброю", придатну до війни в нетрах. Здовж границі британці почали будувати укріплення. Все це проти японських військ, які вже окупують Індо-Ки-

АНҐЛІЙЦІ НАБИРАЮТЬ ПЕВНОСТИ.

ЛОНДОН. — Американський журналіст Роберт Повст з Лондону доносить, що події на фронтах надали анґлійцям такої певности, що вони починають звільняти темпо воєнної підготовки й чуйности. Уряд старається вдержати небезпеку постійно перед очима анґлійського загалу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Thereе months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СПЕРШУ ПЕРЕМОВМО СВОЮ ДУШУ

Ми того переконання, що якщоб зачати загальну збірку на допомогу ратування українських людей в Европі від голодової смерти, то така акція не булаб не вдалою. Та цього замало, бо така збірка мусить бути великанською. І тільки в тому напрямі треба суспільність до такої акції підготовляти, бо з цеї війни Україна вийде цілковито знищеною. Це буде її друга „Руїна". Так є, що якби теперішні історичні події не розвинулись, одно є певне, що Україна потребуватиме теж і від нас великанської допомоги. І то такої, що ті допомоги, які ми звідси досі давали, виглядатимуть дрібною лептою. Допомог потребуватимуть по війні й інші европейські народи, включно з англійським і німецьким, що є тепер головними воюючими сторонами. Але український нарід потребуватиме такої допомоги найбільше, що є очевидним, коли мати на увазі хочби тільки те, що тепер діється на українських землях, з яких вивозять всі добра, або їх палять.

Нам здається, що властиву допомогу, бо в найскрутнішу хвилину, себто зараз по закінченню війни, треба буде дати Україні й українському народови таки американським українцям. А такої допомоги, знаючи хід наших збірок у минулому, не буде можна ніяк зібрати за одним розмахом, хоч і найбільшим і найжертвеннішим. Ось тому треба вже тепер організувати і збирати. Ми вже нераз вказували на потребу такої акції, але суспільство не звернуло на те належної уваги, так, як не звертало уваги в минулому на ті ріжні спроби, щоб побудовати в Америці „Залізний Фонд" на те, щоб мати кілька сот тисяч на „великий мент", на ту хвилину, коли знову підніметься український нарід до боротьби, та коли знову треба буде мати засоби, щоби боронити українську справу в осередках світових потуг. Та які не булиб причини, що таке в минулому не вдавалось, сьогодня та справа є знову актуальною. Вона вже станула перед нами. Бо навіть якби так було, що нам булоб тепер неможливо вислати до Европи допомогу, то треба мати зібраних принаймні кілька сот тисяч долярів на ту трагічну „чорну годину", яка мусить прийти і коли треба буде негайно рятувати останки мозку української нації, як теж і міліони селянства й міщанства, що буде в передсмертних судорогах з недоїдання, хворіб, браку ліків, одежі, обуви і т. п. Ось це все треба нам у нашій душі відчувати. А як це дійсно відчуємо, тоді й скорше збірки зачнемо й жертви збиремо. Та не ждаймо, щоб нам уже тепер показали образи живих людей, що конають... Не кажім собі вже тепер показувати рани, щоб повірити, що треба жертвувати і рятувати... Бо прийде час, що все те побачимо в таких розмірах, що буде пукати нам серце з болю. Зате зрозуміймо, що це все вже є. Повірмо в існуючу вже трагедію. І збираймо на її злагоду, а зібране вишлемо тоді, коли буде навязаний звязок і коли буде на те згода американського уряду.

О. Івах.

КАНАДІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО

(Для „Свободи" з нагоди 50-літнього ювилею канадійських українців).

3)

4. Канада говорить.

Видала Канада й таких канадійсько - українських письменників та письменниць, що хоч і родилися в Україні, то приїхали сюди в дуже молодім віці. Вони, хоч зростали дома під впливом української культури, то виховали по школах по канадійськи. До таких належать: Ілля Киріяк, Михайло Петрівський, Степан М. Дорощук, Іван Данильчук (молодший), Онуфрій Івах і Тетяна Кройтор. Ці письменники — це вже продукт чисто канадійсько - український. Пишуть вони головно українською мовою, але найчастіше на канадійські теми.

Ілля Киріяк (1893-) спершу працював у Канаді як звичайний робітник, а згодом пішов до школи і вже 1919. р. почав учителювати. А що учителює увесь час між українськими фармерами, то мав нагоду близько приглянутися їхньому життю. Уже здавна мав охоту до писання та надсилав короткі оповідання до „Українського Голосу". Написав і серію весняних віршів. Та вславився він своїм твором „Сини Землі", якого перший том появився 1939. р., а другий чекає нетерпеливо на видавця. Це є велика повість, що подрібно малює життя українських переселенців в Алберті, від самих перших років їх приїзду до Канади аж до теперішнього часу.

Степан М. Дорощук (1894-) не тільки вчився по канадійських школах, але й учителював на фармах щось 12 років, а опісля видавав журнал для дітей „Промінь". Від 1928. р. видає гумористичний часопис „Точило". Писав вірші вже змалку. Появлялися вони в „Українськім Голосі", в студентськім журналику „Каменярі", в „Свободі" та в журналику „Промінь". Написав багато віршів для дітей, як теж ліричних, та значне число по англійськи.

Михайло Петрівський (1897-) почав свою шкільну освіту в старім краю, а докінчив її в Злучених Державах. Свої молодечі літа прожив у більшості з родичами на фармі в Ошаві, Онтеріо. Працював у Канаді теж як звичайний робітник. Перші його вірші появилися 1917. р. в „Українськім Голосі". Та він пише більше оповідання та песи. Значне число його коротких оповідань появилось між иншим у „Канадійськім Фармері". Видана „Українським Голосом в 1927. р. його новеля „Магічне місто", описує життя у Флориді. Новеля „Тайна Срібного Острова" друкувалася 1935. р. в „Українськім Робітнику". Дещо з його творів друковано теж і в англійських часописах.

Іван Данильчук (1900-) зростав дома під українськими впливами, але всю свою шкільну освіту здобув вже в канадійських школах. Довгий час учителював на фармах. Пише вірші ще від 1918. р. Найбільше його віршів та коротких оповідань появилося в студентськім журналику „Каменярі", в „Українськім Голосі" та в „Канадійськім Фармері". У році 1929-тім вийшла у Виннипегу збірка його віршів „Світає День". Багато віршів у цій збірці порушує канадійські теми. Свої вірші англійською мовою поміщував у журналику Клюбу Молодих Авторів при Саскачеванськім Університеті та в студентськім журналику „Нормал Екос" у Мус Джо. Був він основателем і редактором того журналика.

Онуфрій Івах (1900-) тільки що почав ходити до школи в Україні, бо в дійсности є вже вихованком канадійських шкіл. У році 1929-тім надав йому Саскачеванський Університет ступінь Б. А. Якийсь час учителював на фармах, а кілька років учив українських предметів в Інституті ім. П. Могили. Від 1932. р. постійно займається журналістикою. Перші його вірші появилися 1917. р. в „Українськім Голосі". Багато його віршів, коротких оповідань та дві драматичні песи друкувалися в „Канадійськім Фармері". В 1931. р. вийшла його поетична збірочка „Бойова Сурма", а в 1932. р. поема про життя й науку українського фільософа Григорія Сковороди п. з. „Той, кого світ ловив та не спіймав". Наступного року вийшла збірка його перекладів українських пісень на англійську мову. Написав першу повість з життя українців у Канаді п. н. „Голос Землі", яка появилась в 1937. році.

Тетяна Кройтор (1904-) зросла й виховалася в Канаді. Довгий час учителювала й була позаочною студенткою Квін'с Університету. Її вірші та короткі оповідання появляються в канадійсько - українських часописах ще від 1922. р. Її твори порозкидані по таких часописах, як „Український Голос", „Канадійський Фармер", „Канадійський Українець", „Жіноча Доля", і навіть дещо було й в „Літературно-Науковім Вістнику". Дещо з її писань появилося й по англійських часописах. Має готову до друку довгу повість по англійськи. Пише вірші настроєві, а в оповіданнях любується сильним жіночим типом.

Всі повищі, крім Петрівського, вихованки українських інститутів. Іван Данильчак, Степан М. Дорощук, О. Івах і Тетяна Кройтор перебували в Інституті ім. П. Могили, а Ілля Киріяк завжди був близько звязаний з Інститутом ім. М. Грушевського в Едмонтоні. Проявили хист до писання і Савеля Стечищин та Доця Яндова — теж вихованки Інституту ім. П. Могили. Пише вірші, короткі драматичні песи та діяльори й Михайло Крипякевич.

Є в Канаді й такі письменники, що не тільки в Канаді вже родилися, але й увесь час були під сильнішим впливом чисто канадійської культури ніж української, і тому й писати їм природніше по англійськи ніж по українськи. З таких назвемо тут двох: д-ра Івана Яціва та Мирославу (Майру) Лазечко.

Хоч родичі **д-ра І. Яціва** — це одні з перших українських пересельчан у Канаді, то їх син Іван — це вже чисто канадійський продукт. Родився у Виннипегу і виховувався тільки по канадійсько-англійських школах. Всеж таки українським життям цікавився настільки, що навіть свій ступінь М. А. отримав 1925. р. за написання очевидно по англійськи, наукової розвідки про українську літературу зо вступом про саму історію України. Він вже здавна пише вірші англійською мовою та перекладає дещо з віршів визначних українських поетів.

Мирослава Лазечко (1920-) — це вже дочка таких канадійсько - українських родичів, що в Канаді зросли й виховалися. Її вірші постійно появлялися вже від 1934. р. на сторінці для молодих авторів у „Виннипеґ Фрі Пресс". Виграла вона досі й багато нагород за вірші. Вірші й віршовані її драматичні картинки містично - фільософічного характеру. Пише по англійськи дещо й на українські теми. Її поетичний талант такий, що можна покладати на неї великі надії.

5. Загальна оцінка канадійсько-українського письменства.

Започаткував канадійсько-українське письменство в Канаді Мирослав Стечишин своїм коротким оповіданничком **„Перелетні Птиці"** 1902. р. Оспівав тугу й здидні іміґрантські Теодор Федик 1908. р. „Піснями про Авгтрію й Канаду". Автори „Пригод Штіфа Табачнюка" заїли на смерть своїм їдким сміхом примітивізм українських пересельчан. **„Козак Максим Чорнохліб"** навчиг канадійсько - українських фармерів здорового розуму своїми гумористичними, але влучними спостереженнями. О. Івах дав першу коротку повість з життя українських переселчан у Канаді 1937. р. п. з. „Голос Землі". А Ілля Киріяк дав два роки пізніше першу часть своєї великої повісти з життя українських пересельчан в Алберті „Сини Землі". Від 1902. до 1939. року канадійсько - українське письменство перейшло шлях дуже рябий, але цікавий ріжнородністю, ставши вкінці твердо на канадійськім ґрунті. Коби тільки „Голос Землі" та „Сини Землі" стали первовісниками серії нових оповідань, новель, повістей, драм та віршів з чисто канадійсько - українською основою і з високою літературною вартістю.

(Коли кого з канадійсько-українських письменників тут не згадано, то, очевидно, тільки через недогляд. Надіюсь, що цей нарис канадійсько-українського письменства вийде колись повнішим. — О. І.).

(Кінець).

Чи Не Кінець Української Іміграції в Бразилії?

Аргентинське „Українське Слово" помістило фейлетон п. н. „В передсмертних судорогах", в якому описує сумне положення, в якому тепер опинилась українська іміграція в Бразилії. У вступній статті читаємо ось що:

Те, що сталося в Бразилії 18. квітня 1938. року, раніше чи пізніше станеться і в інших американських державах. Для такого передсказання не треба бути пророком. І питання тільки для іміґрантів инших держав: як скоро то станеться?

Те питання для нас є цілою трагедією. І коли ми даємо такий несамовитий заголовок нашій статті, то тільки, щоб звернути увагу нашого громадянства, щоб підготовити його до такої „сподіваної несподіванки": можливо, що в інших державах можна буде змягчити удар і не відчують його наші брати так, як отут відчули ми.

Щож властиво сталося 18-го квітня 1938. року в Бразилії?

Он що: був опублікований декрет, ч. 338., яким строго заборонено чужинцям займатися якоюб то не було політичною діяльністю. Розвязувалися зразу всякі чужоземні товариства, заборонялися школи, бурси, спортові дружини і т. д.

Появи такого декрету чекалося з дня на день; а причини, які його спровокували, були аж занадто яскраві: це була націоналістична дурійка яка охопила всіх іміґрантів у Бразилії.

Перед у тому руховi взяли німці й ляхи. Поміж німцями ходила широко розповсюджена книжка, з мапою, малюнками й світлинами, що називалася „Між німцями і німцями". Написана огненим стилем, та книжка проповідувала, що для німця немає і не може бути винародовлення. Австрійські, швайцарські, семигородські, російські чи американські німці — деб вони не були, мають і в 20-тім поколінні бути німцями і творити одну державу.

Поляки поза відповідною літературою заснували тут цілу низку спортових дружин, до яких впровадили інструкторів з Польщі, а ті інструктори, як потім виявилось, були просто польськими шпіонами... А ціль тих спортових дружин і того трохи наївного у вільній Бразилії шпигунства була одне: удержати при ідеольогії польської державности уроджене й виховане в Бразилії нове покоління польських іміґрантів...

За німцями й ляхами найближче чемчикували „в дорогу стоїть", у тім самім напрямі, італійці й японці, далі йшли еспанці, португальці, жиди, сирійці і т. д. — Все то робило в великій бразилійській державі маленькі держави зі своїми місцевими інтересами, які жили тим, чим дихали матірні краї, не бажаючи зливатися ні з автохтонами ні одні з другими.

Якаж головна ціль була отакого дикого сепаратизму в державі, яка гостинно прийняла до себе тих, що шукали притулку під сонцем? Як не дивно, а треба признати, що ляхи зуміли прищепити таку гадку: **„Бразилія це зліпок ріжних державок, звязаних тільки мовою; колись цей зліпок розлетиться, а ми поділимося тільки черепками".** Так можна було думати чверть століття тому назад, коли Бразилію трясли що року все нові революції. Але останніми часами, а головне, коли президентський стілець у 1930. р. захопив дійсний політик і дійсний патріот Жетуліо Варгас, справи цілком змінилися: ціла Бразилія стала кріпко цементуватися як держава в одну цілість, обтинаючи крила ріжним штатам та приборкуючи апетити незадоволених амбітників. А коли такі амбітники з ворогів

(Докінчення на стороні 3-тій)

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(18)

— Я чував про тебе від твого пана, мого доброго приятеля, Селіма паши, що ти проворна людина й такої саме мені треба. Зо мною ти не церемонься, бо я християнин, не муслем. Сідай біля мене, поговоримо про діло. Колиб ти хотів стати моїм агентом на Польщу та Україну, ми зараз погодилисяб. За кожну справу, що ти мені полагодиш, я тобі платитиму, бо я купець. Коли я зароблю, то повинен заробити і той, що мені до зарібку допоміг. Бачу, що ти вже й по турецькому навчився. До мене писати можеш і по латинському.

— Ваша милосте, — каже Богдан, — купуєте кота в мішку: я ж невольник і перш усього треба мені з неволі викупити, я й не знаю яку ціну поставити на себе в мого пана й добродія.

— Стільки, скільки ти варта, ти не можеш за себе заплатити. Та це вже моє діло й інтерес. Я це сьогодні поговорю з твоїм паном, а ти прийди до мене завтра вранці.

Богдан вийшов від Базілевса повний надії, що таки повернеться в Україну й не потребуватиме рискувати втечею. Симонідес штовхнув його в бік.

— Бачиш, Хмельницький, як я тобі добре порадив!

— Підождімо ще, який буде тому кінець. Може паша заправить стільки, що я не зможу заплатити.

— Цього найменше боятися. Як за тобою промовить Базілевс слово, то паша тебе й так пустить. Зрештою тебе взяли з султанської галери, а що він за тебе не заплатив, то це значить, що ти султанський невольник, а не його.

— В такому разі, буде ще тяжче це зробити.

— Буде лекше, та чого тобі цим турбуватися.

Підождім до завтра. А колиб паша справді робив які труднощі, то хай вибачить, як ти собі гарненько втечеш із неволі. Це не таке важке, як тобі здається. Маєш трохи грошей що дістав від паші, а це повинно вистарчити.

— А ти відки це знаєш?

— Ми все знаємо, знаємо й таке, чого ти сам не знаєш. До мене приходили вже такі, що хотіли тебе безпечно визволити...

Другого дня Богдан ішов із биючим серцем до палати Базілевса, непевний, який почує присуд. Тут довелося йому ще доволі довго ждати, бо Базілевс полагоджував інші справи. Врешті покликали його перед обличчя багатиря.

— Здоров, пане Хмельницький, — привітав його господар. — Ходи ближче та сідай біля мене, добру новину тобі скажу: ти вільний.

І простяг руку на привітання.

— Говорив я вчора з пашею. Він не противний, щоб ти їхав в Україну, хочаб і зараз. Та він має з тобою ще дещо балакати й хоче, щоб ти зайшов до нього.

— А що буде з цим, що я султанський невольник?

— Це пусте. Султан має їх стільки, що без одного обійдеться. Ти думаєш, що тут султанських невольників списують в реєстр? Вони тут вмирають кожного дня тисячами й ніхто цим не турбується. Ти поїдеш тепер у Польщу й Україну, а я дам тобі ще діла таких, що маєш у моїх інтересах роботи.

Богдан не знав, як йому дякувати за це добродійство. Здавалось йому, що це чарівний сон, і боявся із нього пробудитися. Виходив із палати, начеб на крилах летів.

Паша приняв його гарно.

— Здоров, Богдане! Так ми розстаємося? Коли їдеш?

Хоча Богдан рад був на крилах летіти в Україну, та почуття вдячности перемогло.

— Не поїду, поки не впорядкую всього так, щоб і без мене на хуторі могло обійтися. Оставлю людину, що мене заступить. Він досі був моя права рука в усьому: це український невольник Никифор Дутко. Це добрий хлібороб і добре знає свою річ.

— То їдь на хутір, порядкуй все, як знаєш, а як буде все готове, дай мені знати й я приїду з тобою розпрощатися.

Богдан був щасливий. Його мрії сповнилися. Він свобідний. Поверне в Україну, до свого любого Суботова, до своєї неньки й осолодить її гірку старість.

Дорогою розмовляли вдвох із Симонідесом.

— Нерозумно ти зробив, Богдане, що продовжив свій побут у Туреччині на цілий місяць. Тут ніхто не знає, що за місяць може статися. Твій паша сьогодні в ласці у падишаха, а за кілька днів падишах може послати йому шовковий шнурок, щоби повісився.

— То в Туреччині хіба тільки одному султанові безпечне жити.

Грек розсміявся у голос.

— А ти не чував про палатні й гаремові революції в Туреччині? Зновляться на султана, підплатять евнухів, а ці ніччу потихоньки задавлять султана, навіть не шовковими шнурами. Або підсиплять якої отрути в страву. А другої днини проголосять, що його величество, пан усього світу, пострах невірних, зволив ласкаво відійти тієї ночі до сьомого неба.

Грек знову засміявся.

— Ти зле робиш, що хочеш тут оставати, поки не впорядкуєш справ свого пана. Тікай відсіля чим скорше, бо може вийти таке, що пашу повісять, його майно піде в кишеню цього приятеля, що йому підставив ногу в султана, а тебе й твого брата поведуть на мотузку на базар продати тому, хто дасть більше.

Богдан затрівожився. Приїхав на хутір і тільки одному Степанові сказав у тайні, що вільний.

— Тільки ти, Степане, держи язик за зубами й навіть веселості по собі не показуй, бо все може піти у воду.

Богдан узявся до праці. Дуткові говорив, що й як треба буде з весною робити, та все начеб тільки його радився.

(Дальше буде).

КОРОЛІВСЬКИЙ ГІСТЬ. — До Канади приїхав в гості брат англійського короля, князь Кент. Звідтам він удасться на короткий побут і до Америки.

БЕРЕСТЯ ЛИТОВСЬКЕ, МІСТО З МІЖНАРОДНІМ РОЗГОЛОСОМ

Останні роки, що є повні у всякі війни та революції, дали змогу людям вивчити докладніще світову географію. Ніхто колись не знав багато про. Етіопію, а коли й знав, то дуже мало. Щойно коли в осені 1935 р. Мусоліні напав зо своїми військами на царство Негуса, почала світова опінія виробляти собі докладніші поняття про цей нарід, його територію, культурно-релігійне й економічне життя. Це саме можемо сказати й про Еспанію. Щойно точні звідомлення з горожанської війни в рр. 1936-1938 дали докладніщий образ пересічному американцеви про Етіопію. Німецько-польська, фінляндсько-московська, німецько-французько-англійсько - бельгійська війна, німецькі наїзди на Данію й Норвегію, кампанія в Лібії, „бліцкріг" на Балкані й Креті, а вкінці розрухи в Іраку та німецько-большевицька війна, — оце „курси широкої географії" для пересічної людини. Досі про ці краї американці та інші народи мали здебільша дуже слабе поняття, яке часто не відповідало дійсному станові річей, що панував в даному краю.

Вивчування географії України.

Німецько-большевицька війна зачіпила теж і Україну, бо ведеться на українській землі. Тому світ зачинає тепер пізнавати українські ріки, гори, міста й села. Дуже часто ці назви дістаються до міжнародньої преси в польській, московській чи німецькій термінольоґії, як прим. „Львув", "Lemberg" і т. п., бо чужинецькі журналісти чи дипльомати, доносячи про ці міста чи околиці, послуговуються польськими, московськими чи німецькими назвами. А раз принявши назву ріки чи міста, міжнародня преса нелегко її змінює. Та не зважаючи на те, таки скористала сама назва України. Досі польська й московська пропаґанда робила всі зусилля, щоб чужинецький світ приняв їх назви щодо українського народу й України, але це їм не вдається. Бо скільки би поляки не писали про „Малопольську", то світова преса щораз більше вживає назви Західня Україна, чи „Поліш Юкрен", Східня Галичина або прямо Україна. Це саме у звязку з Києвом. Тепер уже навіть чужинецька дитина знає, що Київ є столицею України, бо у всіх звіденнях з німецько-московського фронту інакше й не пишеться. Тільки десь-не-десь можна подибати прим. таке, що Київ — це „столиця всієї Росії". Очевидно, є це залишки з московської пропаґанди, яка зручно перекрутила оцю старо-українську істину „Київ, матір руських городів", на „Київ столиця всієї Росії".

З минувшини Берестя Литовського.

З усіх українських міст мабуть найбільш світ запамятав Берестя Литовське, по англійськи „Брест-Літовск". Бо так склалося, що Берестя відограло чимало ролю в політичному житті. А маємо тут на думці пакти й договори, що підписані в Берестю Литовському, а звязані з Україною.

Українська Загальна Енциклопедія, том І. стор. 287, згадує під кличкою **„Берестейська земля"** про це місто наступне:

„Берестейська земля, 1087-1157 належала до турово-пинського князівства, опісля до Волині; територія її була між Бугом і Припеттю, Ясьолдою й Нарвою; головні городи: Берестя, Кобрин і Камянець (званий також Литовськи — наша прим.). Після 1320 Берестейщина перейшла до Литви, 1569-1795 берестейсько-литовське воєвідство".

Берестя Литовське записалося в історії української церкви важною датою, бо в тому місті в 1596 р. відбулась відома **Берестейська Унія.** На соборі, що відбувся вище поданого року в Берестю, проголошено злуку (унію) частини української церкви з римською церквою. Головними подвижниками унії були епископ Кирило Терлецький і Іпатій Потій. Після Берестейської Унії поділилися були українці на два дуже ворожі табори: православних і уніятів. **Унія була викликала дуже живу релігійно-національну полеміку, яка вплинула значно на розвиток української літератури тої доби.** До визначних українських письменників-полемістів, що витворила Берестейська Унія, належать: Герасим Смотрицький і його син Мелетій, Василь Суразський, Бартин Броневський, кн. Острожський, Іпатій Потій, Петро Скарга (поляк), Іван Вишенський (визначний полеміст і аскет), І. Борецький, Петро Могила, Інокентій Ґізель, Лазар Баранович, Іоаникій Галятовський, Степан Яворський, Дмитро Туптало й др. Кінець XVI. і початок XVII. віку позначається розцвітом української полемічної літератури, яка повстала по заключенні Берестейської Унії.

Берестейський мир.

В новіщій добі не тільки української, але загально-европейської історії, Берестя Литовське рівнок записалося важнішими буквами. А саме в Берестю прийшло до заключення сепаратного мира між Центральними Державами й Українською Народньою Републикою, а пізніще між цими першими й большевиками в 1918 р. Від грудня 1917. р. до березня 1918. р. Берестя Литовське було центром уваги цілого світу. Там то на прохи себе сиділи й гарячо добивалися добрих умов для своїх урядів великі аси кайзерівської Німеччини як ґен. Гофман і ґен. Людендорф, міністер заграничних справ Німеччини Кільман, гр. Оттокар Чернін; большевицька Москва вислала була туди своїх найкращих бесідників і організаторів, Льва Троцького й Адольфа Йоффе. Від імені Української Народньої Републики виступали як делеґати в Берестю молодий і енерґічний Олександер Севрюк, М. Левинський і М. Левицький. Неофіційно українцям помагав провідник буковинських українців М. Василько, посол віденського парляменту.

Український мир підписано 9. лютня 1918. р. Троцький старався всіми силами переконати німців, австрійців, турків і болгарів, що Центральна Рада вже не існує, та що Україною править советська українська влада з Раковським на чолі. А як його збивали українські делеґати, то він аж білів зо злости, як пише ґен. Гофман у своїх „Споминах".

В Берестю Литовському Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина й Болгарія визнали де факто й де юре українську самостійну державу. Крім того, в додатковому тайному договорі між Україною й Австро-Угорщиною, делеґаці до тичних країв прийшли до порозуміння в справі Сх. Галичини й Буковини. Обі провінції мали бути зорганізовані в окремий коронний край з українською владою. Україна дістала рівнож Холмщину.

Дня 4. березня 1918 р. большевицька Москва й собі підписала договір з Центральними Державами в Берестю Литовському й визнала незалежність України.

Берестя Литовське в останні часи.

За польсько-большевицької війни 1920. р. Берестя Литовське було свідком завзятих боїв. Коли закінчено війну, місто це, опинившись в новій польській державі, стало предметом посиленої польонізації. Хоч ціла околиця Берестя Литовського заселена українським народом, проте в самому Берестї було мало українців, бо мешканці його були головно жиди, москалі, поляки й білоруси. З українських організацій були там філія „Просвіти", кооперативний союз, культурні й товариські клюби. В 1930. р. до берестейської тюрми кинув був польський уряд Пілсудського всіх опозиційних послів і сенаторів, між ними українських: Д. Палієва, В. Целевича, Кохана й др.

По атентаті ОУН на мін. Перацкого польський уряд зорґанізував ославлений концентраційний табор в Березі Картузькій, яка лежить недалеко Берестя, де мучились тисячі українців.

З вибухом німецько-польської війни в 1939. р. німецькі війська здобули Берестя дуже скоро. Ось, тому припадкови треба приписати те, що вратували життя тисячі українських політичних вязнів.

В Берестю Литовськім зустрінулися німецькі й большевицькі війська в другій половині вересня 1939. р. І в Берестю Литовському підписано демаркаційну лінію між Німеччиною й СССР, а злучені армії, німецька й большевицька, відбули спільну параду на знак „приязни".

Нині Берестя втрете під німецькою окупацією. Зо знимок, що їх містить американська преса, бачимо, що за Берестя йшли затяжні бої, та що місто страшно знищене.

СЕР ГОДФРЕЙ ВИСКАРД.— Повертає з Австралії, де був „високим комісаром", щоб тепер обняти міністеріяльну теку в Лондоні. По дорозі він зупинився в Ню Йорку.

Чи не Кінець Укр. Іміграції в Бразилії?

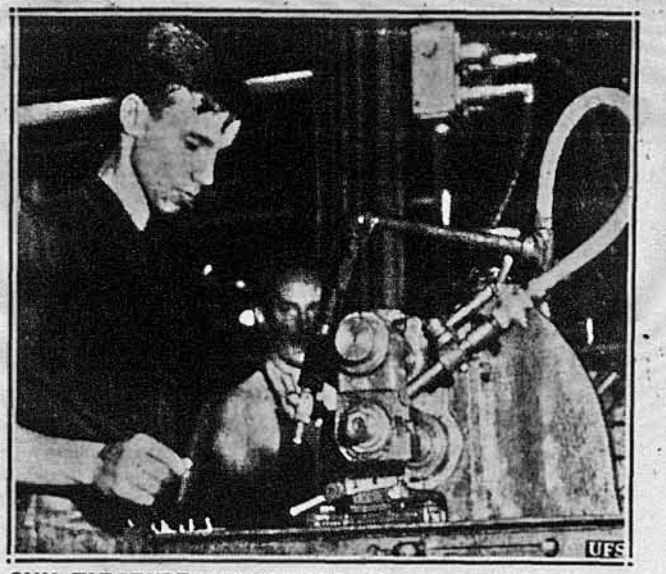
(Докінчення зо стор. 2.)

стали приятелями держави і почали для неї працювати, виявилося, що в Бразилії є ціла купа місцевих держав, які жили в Бразилії, але дихали повітрям европейським та азійським!

Отже треба було чекати зудару двох інтересованих: господаря хати і гостей, що розпаношилися далеко ширше на чужій землі, ніж то було у себе вдома. І той зудар стався і гримнув так, що всі основи чужоземних новотворів розлетілися від президентського підпису, як перелякані антильопи від рику царя пустині — льва.

А у всій тій історії українська іміграція відіграла ролю Пилата, який ввійшов в історію помимо своєї волі. Бо справді: з усіх імігрантів, якими засипана ціла Бразилія, українці були оті „убогі духом, яких є царство небесне", себто були тим надійним і тихим елементом, який і тисячу літ прожив би в Бразилії, не мріючи про те, що тут можна було б будувати якусь свою державу.

Отже, коли ми дістали по потилиці, то не за наші гріхи, а тільки за те, що опинилися в непевній компанії. А незаслужений нами удар ми відчули болючіше, ніж інші нації, через те, що були цілком не підготовлені до нього. А коли подія заскочила нас, то не найшлося між убогими „асами" української іміграції ні однієї людини, що мала відвагу підняти голос у нашій обороні. А що ми були найслабіше зліплені, то дійсно опинилися в передсмертних судорогах: українських товарств немає, а преса доживає свої останні вже дні.

СИН ПІДСЕКРЕТАРЯ ВІЙНИ.—Отсей хлопець, це син підсекретаря війни, Роберта Петерсона. Він хотів підчас вакацій працювати в воєннім промислі і дістав працю в фабриці крісів в Спрінгфілд, Масс.

YOUR ARMY

(This is the fourteenth of a series of articles prepared by Army Information Service, 90 Church Street, New York City, covering the history of the Army and giving facts and figures on its organization. Succeeding articles will be published each week until the series is completed).

The Office of the Adjutant General is one of the oldest in the Army. It has functioned continuously since Major General Horatio Gates was appointed to the post in the Continental Army on June 17, 1775. At three different periods it was combined with the office of Inspector General and, for a brief interlude, in 1906-1907 it was filled by an officer known as The Military Secretary. Its major functions have always been the same, regardless of any additional duties which may have been imposed on it from time to time.

The Adjutant General is charged with the duty of recording, authenticating, and communicating to troops and individuals in the military service of the United States all orders, instructions and regulations issued by the Secretary of War, through the Chief of Staff or otherwise. He arranges and preserves the records of the military establishment in his custody as well as the records of all War Department administrative business concerning those records. His functions include the procuring of officers and enlisted personnel for the Army; preparing and issuing commissions; handling correspondence, and conducting examinations for Admission to the United States Military Academy as well as issuing the appointments to successful candidates for the Academy.

In conjunction with the Corps Area Commanders The Adjutant General procures candidates for admission to Citizens Military Training Camps when such camps are held, and also for the Officers' Reserve Corps, the Enlisted Reserve Corps and the Reserve Officers' Training Corps. He participates with other Government agencies in dealing with the general administration of the Civilian Conservation Corps. The Adjutant General also handles matters concerning the education and recreation of enlisted men, and under the Secretary of War governs and controls the United States Disciplinary Barracks and its branches. He conducts extensive correspondence concerning the military service generally—it is a widspread custom to address The Adjutant General when in doubt as to where communication should be sent—distributes War Department regulations, manual and other documents and considers all applications for awards of military decorations and service medals.

Officers of The Adjutant General's Department are assigned to the headquarters of the larger Army units, such as divisions, corps and field armies, and to the headquarters of the various Corps Areas. They function within the organizations or units to which they are assigned as does The Adjutant General within the entire military establishment.

The archives of The Adjutant General's Office holds more than 656,,000,000 records involving upwards of 33,000,000 men who have been connected with the United States Army at one time or another since 1776. Its historical files contain priceless documents including the original oath of office of General Washington and his officers at Valley Forge in 1776.

The Adjutant General's Office receives thousands of requests daily from the general public, by letter, telephone, telegraph and personal visit for records of individuals. These records, however, are not "public records" in the full sense. The records of individuals are regarded as confidential and are released only to committees of Congress, other departments of the Government charged with settling claims, to courts entitled to see such records and to the individuals themselves.

The Adjutant General under the present law holds rank of major general while in office. However, the position has been held by lieutenants as "acting adjutant" on four different occasions and at intervals by captains, majors, lieutenant colonels and colonels. The last officer below the grade of colonel to hold the office was Captain C. J. Nourse who served as the Acting Adjutant General from May 8, 1822 to March 7, 1825. Since 1861 no one below the grade of general officer has held the office of The Adjutant General. From 1861 to 198 the office of The Adjutant General was filled by a brigadier general. From 1898 until 1912 a major general was The Adjutant General. In 1912 The Adjutant General was again a brigadier general but in August 1914 a major general was appointed to the office and The Adjutant General has held the rank of major general ever since.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МОНЕСЕН, ПА. — Збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 338., відбудуться в неділю, 10. серпня, в годині 2. по обіді, в укр. гали на 2. вул. 213 Скунмекер Еве. Проситься членів прийти і вирівнати свої довги. — За уряд: М. Коваль, предс.; П. Янковський, кас.; Н. Куць, секр.

DEFENSE BOND QUIZ

Q. In what denominations are Defense Savings Stamps available?

A. Ten cents, 25 cents, 50 centc, $1, and $5. An album is given free with first stamps of 25 cents up.

Q. In what denominations are Defense Savings Bonds available?

A. You can buy a Series E Bond for $18.75, $37,50, $75, $375, or $750. The prices of Series F Bonds range from $74 to $7,400; Series G Bonds from $100 to $10,000.

NOTE—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest postoffice or bank, or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C., for an order form.

КЕМПБЕЛ, О. — Звичайні збори Тов. Сокіл, від. 218., відбудуться в неділю, 10. серпня, в 2. годині пополудні. Обовязком є кожного члена прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Дається до відома всім членам, що ані касієр ані секретар більше в хаті вкладок не принимают. Кожний член мусить принести сам, або хтось за нього, на мітинг. Довгуючі члени мусять свій довг конче вирівнати, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Уряд.

ГАРНО ВШАНУВАЛИ ЗАСЛУЖЕНИХ ГРОМАДЯН

РОМ, Н. Й.

В суботу, дня 19. липня б. р., громадянки Анастасія Федун, Катерина Хома і Текля Чуйко приготовили в У. Н. Домі, в Ром, Н. Й., дуже приємну несподіванку для відомих наших громадян — **Олекси і Юлії Ґадз.** Було це з нагоди 25-літнього подружого життя. Як зібрались усі гості, впроваджено на галю Ювилятів де їх діти і знайомі щиро повитали. Товстмайстром святочної програми був гром. **В. Чуйко,** що привитав Ювилятів та зложив їм желання, а гості встали при тому з місць, щоб таким способом пошанувати чесних Ювилятів. Гостями були заповнені чотири столи. Були і з дальших сторін. Гарно повитали Ювилятів д-р Андрушин з Ютика і миссис Гавришенко з Ню Йорку. По святочній вечер відбулась забава до пізної ночі. Желання складали: Осип Сохан, П. Кобітович, Т. Боднар, М. Павелко, С. Федун, Н. Мандрик, Андрушин з Ню Йорку, П. Гураль, Олекса Яворський, О. Іваник, Свиридюк, М. Жмудовська, Іван Пиріг, М. Собек. На закінчення Ювилат подякував за щирі побажання і дарунки, а потім усі гості заспівали „Многая Літа!".

В. Чуйко.

ДАНСЬКА КНЯЖНА ІНҐРІД в своїй резиденції на острові Фунен приймає групу данських дівчат, що з дозволу цеї княжни перебувають в її резиденції на вакаціях.

Д-Р ЛУКА МИШУГА.

Шевченко -- Виразник Минулої й Прийдешньої України

(З серії викладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського Університету разом з У. Н. Союзом).

(3)

III. Росія — жандарм Европи.

Щоб добре розуміти подішні часи в Україні, треба мати на увазі, що тоді теж і до України продирались свободолюбні кличі французької революції. В Україні були теж такі, що читали і Вольтера, а тим самим знали ще й те, що він написав про похід шведського короля Карла XII. і про Мазепу та про бажання України відірватись від Москви і стати вільною державою, з чим Вольтер симпатизував. Треба припускати, що доходило хоч до декого в Україні те, що було говорене в Парижі підчас французької революції на засіданнях Національного Конвенту, де М. Боасі д'Англя протестував проти московського гноблення „благородних українських козаків". Певно знали тоді в Україні, що революційний Комітет Громадського Добра в Парижі, повзяв рішення, що треба зацікавитись Франції Україною і допомогти визволити той „спершу вільний нарід, а потім підбитий Петром І." Маючи це на увазі, треба вважати цілком природним явищем і висилку з України тайної дипльоматичної місії до Парижа для навязання тісніших звязків. Знову з тим усім певно й вяжуться пляни Наполеона, бо тепер уже знаємо, що Наполеон, облягаючи Москву, вчитувався в історію України і студіював усі можливі видання про Україну, почавши від Бопляна аж до праці К. Лезіра, урядовця французького міністерства закордонних справ, що ставився до визволення України дуже прихильно й написав для Наполеона працю на 600 сторін, затитуловану „Історія Козаків". Военна катастрофа, що постигла Наполеона, не дала йому змоги здійснити його пляни щодо „Козацької України". Всетаки зо свого нещасного походу на Росію він забрав зо собою оден примірник „Енеїди" Котляревського як надзвичайну памятку, відчуваючи своїм геніяльним інстинктом, яка це вартісна книжка.

Ще додамо, що ціла Україна, головно Правобережна, була тоді так завалена французькими аґентами, що цар налякався цеї французької пропаґанди, що знаходила в Україні й Польщі стільки прихильників, що наказав відразу здемобілізувати 15 козацьких полків, що то повстали в Україні за спеціяльним дозволом, коли царат налякався походу Наполеона на Москву, а які в Україні взяли це як відродження козацтва. Вкінці свободолюбні кличі поширювали ще в Україні й ті офіцири і вояки, що вертали з далеких европейських країв, де воювали проти Наполеона.

По розгромі Наполеона в Парижі в 1815. році, імператори Росії, Австрії й Прусії проголосили т. зв. „Святий Союз", що то заявив, що буде поступати справедливо, згідно з хрисіянськими чеснотами та вважатиме, щоб імператори правили як ті, що їх тільки делеґувало Боже Провидіння. Вислід цього був такий, що в Европі настали часи найстрашнішого абсолютизму, яким руководив австрійський канцлер Меттерніх (1773 1859) і який нищив в цілій Европі усі проблески якоїсь вільної думки чи спротиву гнету. Знову Росія зачала тоді поширяти свої імперіялістичні змагання аж ген до Тихого океану, до берегів Північної Америки, які захотіла кольонізувати. Це й було головною причиною до проголошення в Америці доктрини Монрова, що була тодішнім зясуванням політики уряду Злучених Держав до того роду посягань на американські землі.

Та найгірше стало, коли на російськім престолі засів в 1825. році цар Микола І. (1796—1855), за якого Росія стала „жандармом Европи". Це були такі відносини, що навіть його жінку, царицю Олександру Федорівну, названо „катом у спідниці", бо й вона брала активну участь в кривавих судах над революціонерами. Це були часи численних селянських повстань проти нечуваного гнету, спричиненого февдально-кріпацьким ладом.

Хоч трохи вільніша думка мусіла тоді скриватись. Ось так зачали повставати тайні організації-льожі.

До одної з таких льож — „Любови Правди" в Полтаві — належав між іншим й Іван Котляревський. До засад ось такої тайної орґанізації як „Товариство Зєднаних Словян" в Києві, належало наприклад, визнавати: „Не бажай мати невільника, коли сам не хочеш бути невільником". Члени цього Товариства викуплювали на волю селян-кріпаків, були за визволення від самовластя і за нищення національної ненависти між словянами. Знову про „Біблійне Товариство" (1814), що розвинуло діяльність більше на Московщині й було „за зєднання всіх християнських віроісповідань на підставі євангелія", поліція подавала у своїх звітах, що деякі члени того товариства „думали про незалежність України". Згадуючи за це, памятаймо, що все те ділось в епосі, що відома під назвою „аракчаєвщини", яка то назва походить від Олексія Аракчаєва (помер 1834), стовпа царату, якого Шевченко згадує як „символ підлоти" за його поліційський деспотизм, за нищення всякої свобідної думки, насаджування военних поселень і піддержування найгіршої форми кріпацькоого визиску і гнету. Російський поет Пушкін каже, що це був чоловік „повний мести, без розуму, чувства і чести".

Далі памятаймо, що цар Микола І. започаткував тоді своє панування при помочі свого сатрапа А. Бекендорфа (1785-1844), керівника корпуса жандармів і начальника славного III. Відділу, тим, що тяжко покарав т. зв. „декабристів", молодих ентузіястів-революціонерів, що пробували в грудні 1825. р. у Петербурзі підняти повстання, щоб революційним шляхом довести до переміни Росії на федеративну і конституційну державу. Між тоді повішеними був російський поет К. Т. Рилєєв, що то в тих часах зневіри і упадку духа шукав для своєї діеалістично-революційної творчости піднесення в читанню уже згаданої „Історії Русів". В. „Наливайку", написанім ним на підставі читання цеї історії, український герой іде гинути за рідний край, бо „де була без жертв окуплена свобода?" І в „Войнаровськім" Рилєєва мріє герой „як син України про Україну незабуту", а його жінка не проливає за ним сліз тільки тому, „щоб єя тоски не зрел москаль". З повішених декабристів ще замітний особливо Павло Пестель, республиканець, голова „Південного Товариства", що існувало в Україні, що то уложив конституцію „Русская Правда", в якій одначе відмовив Україні права на незалежність, а українців поділив на три ґрупи: малоросів, українців і руснаків. Зате засланий тоді на каторгу російський революціонер Микита Муравйов (1796-1844), голова „Північного Товариства", хоч був монархістом, визнавав окрему українську державу. З повішених декабристів згадаємо ще Сергія Муравйова-Апостола, що був тоді провідником повстання чернигівського полку в Україні. Рух той був найбільш поширений між молодими офіцирами, що служили в полках, розложених по Україні, себто на землі, як їм видавалось, найбільш підходячій до викликання революції. Свого роду пізнішим продовженням руху „декабристів" треба вважати петербурзький гурток „Петрашевців", названих по Михайлі Петрашевськім (з українського роду, 1821-67), що проповідував думку перебудови Росії на національні республики на взір Злучених Держав Америки. Гурт цей був добре відомий між іншим і Шевченкови.

(Дальше буде)

ПОЧТОВИЙ ГОЛУБ.—Американська армія не занехує і старих метод посилання мілітарних відомостей при помочи голубів. Навіть в добі радія можуть заіснувати відносини, серед яких лише голуб може перенести якусь важну відомість. На світлині бачимо один такий військовий голуб.

УДАР, ЩО МІГ КОШТУВАТИ МІЛІОН ДОЛЯРІВ. Відомий витинач жемчуґів, Адріян Ґраселі, розтинає на двоє величезний сирий жемчуг, щоб можна було його краще продати. Бо цілий цей жемчуг має вартість двох міліонів долярів, а на таку суму нема покупця. Якби розкол не вдався і жемчуг розсипався на малі частини, він втратив би на вартости міліон долярів.

Температура Рейкіявіку, столиці Ісляндії, рідко коли обнижається понижче точки мерзнення, хоч назва краю вказує на холод.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЦІКАГО, ІЛЛ. — Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146., відбудуться в неділю, 10. серпня, в 1. год. пополудні, під ч. 13530 Charest St. Просимо всіх членів бути присутними, бо маємо багато важних справ до полагодження. Рівнож приведіть своїх знайомих, котрі ще не є членами У. Н. Союзу, а ми їх впишемо. Нагоминаємо тих, що довжні до Тов., цирівнати свій довг. — П. Андрушків, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Місячні Збори Тов. Українска Січ, від. 421., відбудуться 9. серпня, в Українській Гали на Проспект ул., в 8. годині вечором. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. — Й. Шеремета, предс.; М. Шипінька, кас.; П. Чеснік, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Умер у Ню Йорку 2. серпня 1941. р. член Укр. Зап. Тов. Дністер, від. 361. У. Н. Союзу,

ВАСИЛЬ БОЖЕГОРА.

Покійний походив зо села Біле, повіт Чортків, Зах. Україна. Родився 22. грудня 1884. р. Вступив до Товариства і У. Н. Союзу 1918. р.

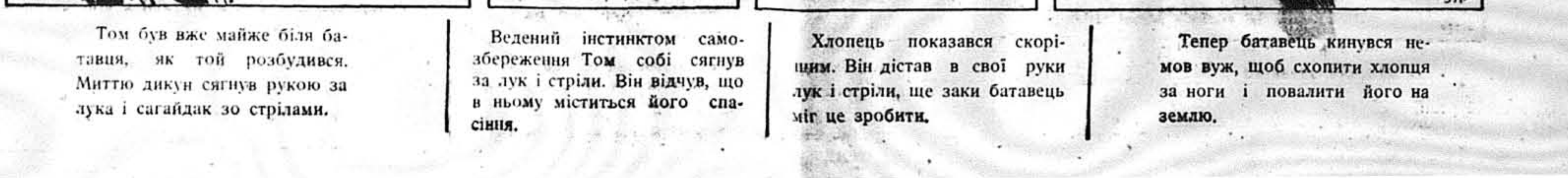
Оставив у смутку жену Юстину, дві замужні дочки: Франку Дацек і Анну Райо, та сина Михайла.

Похорон відбудеться в середу, 6. серпня 1941. р., у годині 9. рано, з похоронного заведення Петра Яреми, 129 Е. 7. St., до церкви св. Володимира при 14. ул. Проситься всіх членів Укр. Зап. Тов. Дністер, 361. від. У. Н. Союзу, взяти участь у похороні.

Хай земля буде Йому пером!

Петро Кучма, секр.

ТАРЗАН, ч. 371. Переможи, або вмри.

Том був вже майже біля батавця, як той розбудився. Миттю дикун сягнув рукою за лука і сагайдак зо стрілами.

Ведений інстинктом самозбереження Том собі сягнув за лук і стріли. Він відчув, що в ньому міститься його спасіння.

Хлопець показався скорішим. Він дістав в свої руки лук і стріли, ще заки батавець міг це зробити.

Тепер батавець кинувся немов вуж, щоб схопити хлопця за ноги і повалити його на землю.